

Per Sundgren

NO:75

BESKATTA

KAPITALET

Jämlikhetsundersökningen 2019

JÄM-
LIKHETS-
FONDEN

KATALYS.

Innehåll

Förord 3

Sammanfattning 5

Det här har vi frågat väljarna 7

1. Om regeringen skulle genomföra en större skattereform, hur viktigt eller oviktigt är det att den leder till minskade ekonomiska klyftor? 8
2. Vad tycker du om förslaget att återinföra en förmögenhetsskatt där de som har en förmögenhet på minst 10 miljoner kronor ska betala skatt på den? 10
3. I dag finns en fastighetsavgift med ett tak på 7 812 kronor om året. Vad tycker du om förslaget att ta bort taket på fastighetsavgiften? Det innebär att fastighetsavgiften följer värdet på bostaden så att de med relativt dyra bostäder får betala mer än i dag. 12

Slutkommentar 14

Per Sundgren är ordförande för Stiftelsen Jämlikhetsfonden och före detta kulturborgarråd för Vänsterpartiet.

Redaktör och grafisk formgivning: Jesper Weithz.

Omslagsbild: Comugnero Silvana/Adobe Stock.

Tryck: Universitetsservice US-AB, 2019.

Katalys – Institut för facklig idéutveckling

Katalys är ett oberoende fackligt idéinstitut som bedriver utredningsverksamhet och opinionsbildning. Våra verksamhetsområden är välfärd, samhällsekonomi, arbetsmarknad och fördelningsfrågor. Vår uppgift är att generera kunskap och perspektiv som kommer såväl den politiska debatten som fackföreningsrörelsen och dess företrädare på lokal, regional och central nivå till gagn. Men vår uppgift är även att driva den politiska debatten framåt i dessa frågor, med egna analyser och förslag grundade i fackliga perspektiv. Vi står på två ben – idéutveckling och politisk påverkan. Värderingsmässigt står vi på LO-medlemmarnas sida.

Katalys tror inte att ökade samhällsklyftor är en naturlig eller opåverkbar följd av en globaliserad värld. Vi ställer inte upp på resonemang om att bara för att det går att skapa en marknad av något som vi äger gemensamt, så ska den marknaden skapas. Vi ser att det finns konstruktiva vägar framåt för den svenska arbetsmarknaden och att de principer som en gång formade arbetsmarknaden är relevanta även i framtiden. Vi vill bidra till att den generella välfärden och trygghetssystem säkras och utvecklas. Katalys – Institut för facklig idéutveckling startades på initiativ av 6F – fackförbund i samverkan. 6F utgörs av LO-förbunden Byggnads, Elektrikerna, Fastighets, Målarna och Seko.

Besök vår hemsida: www.katalys.org

Förord

Sverige var i början av 1980-talet världens kanske mest ekonomiskt jämlika land. Med beundran talades om den svenska modellen. Sedan dess har något hänt. Sverige ligger inte längre i toppen när det gäller ekonomisk jämlikhet. Flera länder har passerat oss. Enligt OECD har klyftorna i Sverige de senaste decennierna vuxit snabbare än i de flesta andra industriländer.

Här finns motivet till att Stiftelsen Jämlikhetsfonden bildades 2015. Stiftelsens ändamål är att årligen dela ut två priser. Ett stort Jämlikhetspris på 100 000 kronor till en organisation, ett företag, ett kooperativ, en fackklubb eller förening som visat att man kunnat minska de sociala och ekonomiska klyftorna och öka demokratin på den egna arbetsplatsen och ett Hederspris till en person som framgångsrikt gett spridning åt jämlikhetsidéen. Vi vill visa att det redan här och nu finns möjlighet att ta steg i en riktning som ökar jämlikheten. Priset gick 2015 till personalägda Ljuders Nickelsilverfabrik i Hovmantorp, 2016 till Högstadiet i Nyköping, där alla klasser är blandade, 2017 till medborgar-kooperativet Hälsocentralen i Offerdal i Jämtland och 2018 till föreningen Röstånga Tillsammans i Skåne för deras demokratiska arbete för byns utveckling.

Med dessa pristagare som goda exempel vill vi medverka till en utveckling som minskar klyftorna i det svenska samhället. Men som vi redan konstaterat inledningsvis har utvecklingen i Sverige senan 1980-talet gått åt fel håll. Trots att ledande politiker gärna och ofta talar om behovet av att öka jämlikheten har den minskat. Uppenbarligen finns en klyfta mellan retorik och praktik. Så vad tycker

Trots att ledande politiker gärna och ofta talar om behovet av att öka jämlikheten har den minskat.

egentligen de svenska väljarna? Tycker de, precis som det fastslås i januariavtalet, att en skattereform som minskar de ekonomiska klyftorna är viktig? Kan de tänka sig en skatt på förmögenheter över 10 miljoner kronor och hur ser de på att införa en fastighetsavgift som är progressiv, så att de i de dyraste villorna får betala mer?

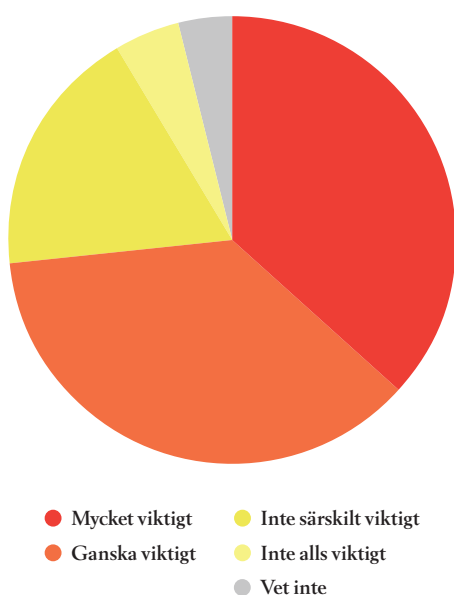
För att få svar på dessa frågor har vi låtit Novus genomföra en enkät ställd till ett representativt urval av svenska väljare. För genomförande och statistiskt underlag står Novus, för resonemang och slutsatser står vi själva. Vår viktigaste slutsats är att det finns en majoritet bland alla riksdagspartiers väljare som stöder en sådan reform och en mycket stor majoritet bland de väljare som sympatiserar med de partier (S, MP, C och L) som står bakom januariavtalet.

Per Sundgren,
ordförande Stiftelsen Jämlikhetsfonden
Daniel Suhonen,
chef Katalys – Institut för facklig idéutveckling

Sammanfattning

FRÅGA 1

Om regeringen skulle genomföra en större skattereform, hur viktigt eller oviktigt är det att den leder till minskade ekonomiska klyftor (procent)?

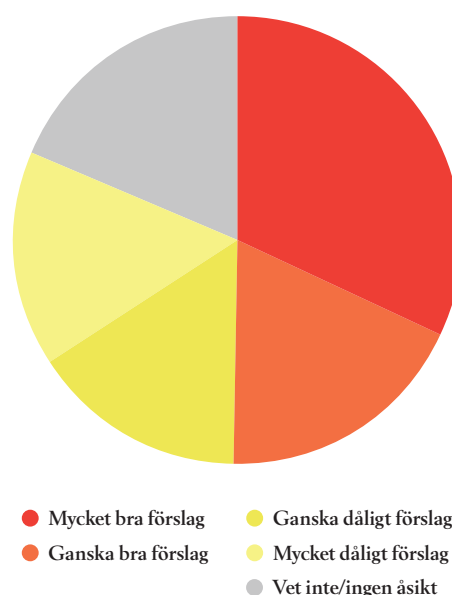

Tre av fyra väljare (73 procent) tycker det är viktigt att en skattereform leder till minskade ekonomiska klyftor. I alla riksdagspartier finns en majoritet av väljare som anser att en sådan skattereform är viktig. På den rödgröna sidan är majoriteten 96-procentig, men även bland Centerns och Liberalernas väljare tycker tre av fyra (72 procent) att en sådan reform är viktig. Vi ser detta som en tydlig signal till de partier som står bakom Januariavtalet. Den skattereform som enligt avtalet ska genomföras måste resultera i minskade ekonomiska klyftor.

Även för förslaget att införa en skatt på förmögenheter över 10 miljoner kronor finns majoritetsstöd. 50 procent av väljarna tycker att en sådan skatt är ett bra förslag och 31 procent tycker att det är dåligt. Även här finns en stor majoritet bland de rödgröna där fyra av fem är

FRÅGA 2

Vad tycker du om förslaget att återinföra en förmögenhetsskatt där de som har en förmögenhet på minst 10 miljoner kronor ska betala skatt på den (procent)?

för, men också bland Centerpartiets väljare säger sig dubbelt så många vara för (43 procent) som emot (19 procent).

För förslaget att införa en progressiv fastighetsskatt finns inte majoritetsstöd. Tvärtom tycker 39 procent att det är ett dåligt förslag och 34 att det är ett bra förslag. Majoritetsstöd finns dock bland sympatisörer till S (51 procent) och V (62 procent) och ett klart flertal som är för finns även bland sympatisörer till MP och C.

Bland väljarna kan vi urskilja tre ganska tydliga kluster med olika inställning till de föreslagna skatterna. Ett rödgrönt kluster som med stor majoritet stöder förslagen om ökad omfördelning. Ett mittenkluster med väljare, framför allt C, L och i viss mån KD, där en stor majoritet är positiva till en skattereform men där tveksamhet finns till skatt på förmögenheter och fastigheter. Slutligen

ett mycket tydligt högerkluster med väljare, M och SD, där en majoritet visserligen är för en skattereform som utjämnar, men där motståndet är stort mot förslagen om skatt på förmögenheter och fastigheter. I mittenklustret avviker Centerpartiets väljare tydligt från övriga borgerliga väljare genom att vara mer positiva till förslag om skatt på förmögenheter och fastigheter.

Denna undersökning ger inte stöd för att SD:s väljare i fördelningsfrågor skulle luta åt vänster. Så var det kanske tidigare, men det mesta talar nu för att när dessa väljare väl bestämt sig för att rösta på SD så har de också i fördelningsfrågor anpassat sig högerut.

Beskatta kapitalet!

En skattereform som ”utjämnar dagens växande ekonomiska klyftor” ska genomföras enligt det januariavtal som ingåtts mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna. Mycket har hänt sedan skattereformen 1990/1991, som gör att det nu finns ett uppenbart behov att se över skattesystemet. Inte minst gäller det kapitalbeskattningen. 2004 avskaffades arvsskatten, 2007 förmögenhetsskatten och 2008 fastighetsskatten, som omvandlades till en kommunal avgift. Från att ha haft västvärldens hårdaste kapitalbeskattning har Sverige blivit ett land med den kanske mildaste kapitalbeskattningen. Ett skatteparadis för de rika.

I denna rapport prövar vi två förslag som skulle bidra till minskade klyftor: förmögenhetsskatt och progressiv fastighetsskatt. Hur dessa förslag ska utformas i detalj eller hur en skattereform i

Från att ha haft västvärldens hårdaste kapitalbeskattning har Sverige blivit ett land med den kanske mildaste kapitalbeskattningen.

alla sina delar ska se ut tar vi inte ställning till, men vi menar att en förmögenhetsskatt som tas ut på stora förmögenheter skulle kunna ge ett betydande tillskott till statskassan. Även en progressiv fastighetsavgift borde kunna ge ett avsevärt tillskott.

Vår rapport visar att det finns ett mycket stort stöd för en sådan utjämnande skattereform. Inte minst bland sympatisörerna till de partier som undertecknat Januariavtalet är majoriteten mycket stor. En skattereform som omfördelar har stöd av allt fler ekonomer och internationella institutioner som IMF och OECD. En reformering av skattesystemet är i själva verket avgörande för legitimiteten i systemet och ytterst för tilliten till en progressiv välfärdspolitik. Trovärdigheten i en sådan politik riskerar att helt raseras om medborgarna finner att inte alla bidrar efter förmåga. Särskilt upprörande är om de som är rikast gynnas av skattesystemet och betalar en mindre andel i skatt än vanliga löntagare. Så är det tyvärr i dag. Därför behövs en omfördelande skattereform.

Det här har vi frågat väljarna

Vi har låtit Novus ställa tre frågor till ett slumpmässigt urval av väljare mellan 18 och 79 år under perioden 8–18 augusti. Med en svarsfrekvens på 57 procent bedömer Novus att undersökningen är åsiktmässigt representativ. Antalet genomförda intervjuer är 1 084. Svaren på frågorna som berör skattesystemet är extra intressanta, menar vi, mot bakgrund av det januariavtal som utlovar en skattereform som

ska minska de växande ekonomiska klyftorna. När vi i våra kommentarer talar om en majoritet så innebär det minst 50 procent av de svarande, medan ett flertal står för att det är färre än 50 procent men ändå fler som är för än mot förslaget. Vi är väl medvetna om att det statistiska underlaget varierar för olika grupper och slår inte fast några absoluta sanningar, men tydliga tendenser går ändå att urskilja.

FRÅGA 1.

Om regeringen skulle genomföra en större skattereform, hur viktigt eller oviktigt är det att den leder till minskade ekonomiska klyftor?

→ s. 8

FRÅGA 2.

Vad tycker du om förslaget att återinföra en förmögenhetsskatt där de som har en förmögenhet på minst 10 miljoner kronor ska betala skatt på den?

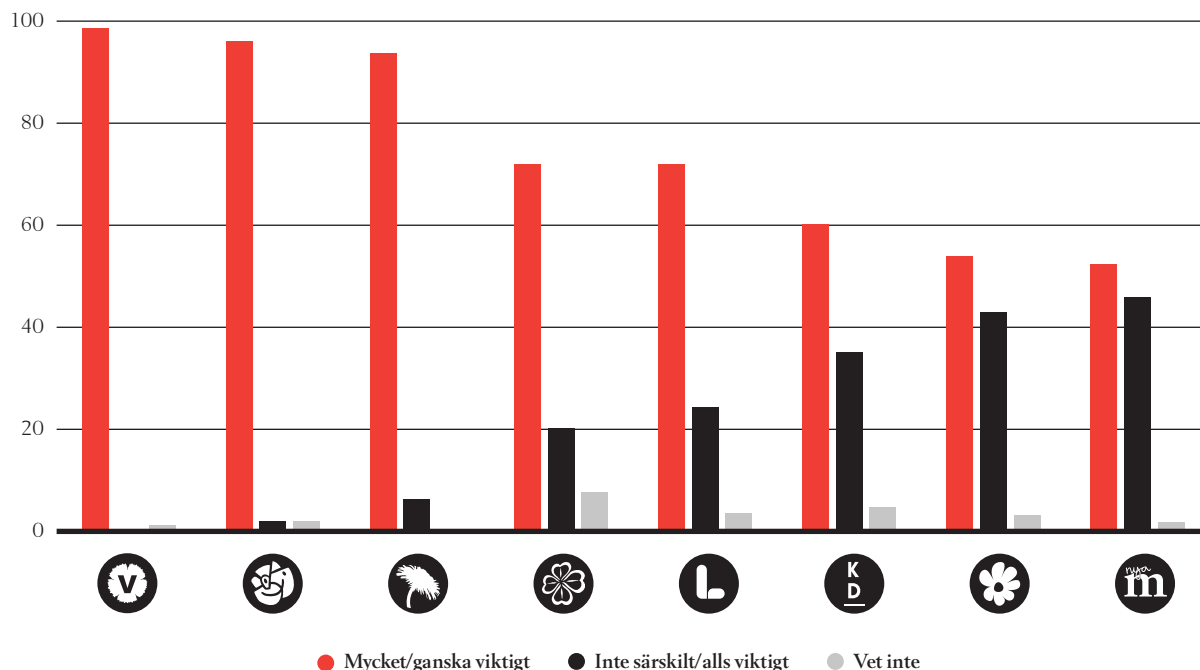
→ s. 10

FRÅGA 3.

I dag finns en fastighetsavgift med ett tak på 7 812 kronor om året. Vad tycker du om förslaget att ta bort taket på fastighetsavgiften? Det innebär att fastighetsavgiften följer värdet på bostaden så att de med relativt dyra bostäder får betala mer än i dag.

→ s. 12

Svar fördelat på partisympati (procent).

Fråga 1.

Om regeringen skulle genomföra en större skattereform, hur viktigt eller oviktigt är det att den leder till minskade ekonomiska klyftor?

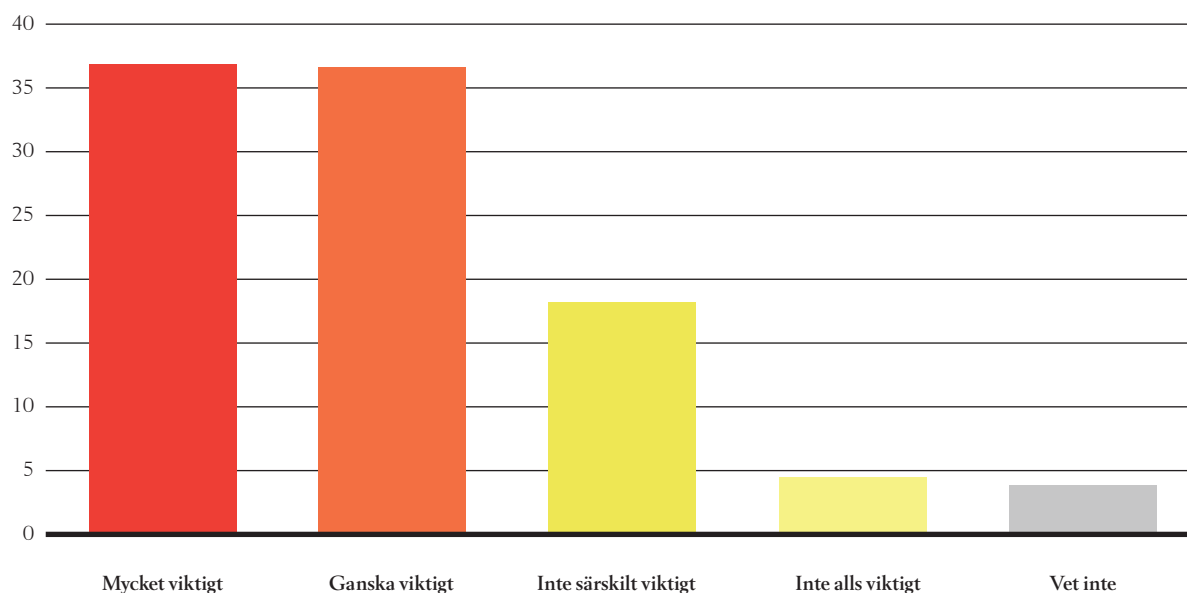
Tre av fyra väljare (73 procent) tycker att det är viktigt att en skattereform leder till minskade ekonomiska klyftor och en av fyra (23 procent) tycker inte det är viktigt. Bland alla riksdagspartiers väljare finns en majoritet som tycker det är viktigt att en reform minskar de ekonomiska klyftorna, men skillnaderna är betydande. Mest positiva är de rödgröna väljarna där mellan 94 och 99 procent tycker det är viktigt att en reform minskar klyftorna. Även bland de liberala partierna C och L är majoriteten stor, hos båda anser 72 procent att minskade klyftor är viktigt.

Hos KD:s väljare är stödet för minskade klyftor något lägre, 60 procent. Svagast stöd har förslaget hos högerpartierna M och SD, där 52 respektive 54 procent tycker att det är viktigt att en skattereform minskar klyftorna. Hos dessa partier finns också ett betydligt större motstånd mot en sådan skattereform, 46 procent av M:s väljare och 43 procent av SD:s väljare tycker att det inte är viktigt att en reform minskar klyftorna.

Resultatet stämmer i det stora hela väl överens med Jämlikhetsundersökningen 2017 (som utfördes på vårt uppdrag av Novus 2017). Då ställdes frågor om inställningen till jämlika samhällen och om hur viktigt det var att regeringen för en politik som minskade de ekonomiska klyftorna. 73 procent av de svarande ansåg då att jämlika samhällen var bättre än ojämlika och hela 78 procent ansåg att en viktig regeringsuppgift var att minska de ekonomiska klyftorna.

Ser vi till de svarandes kön, ålder, utbildning, boende, sysselsättning, fackligt medlemskap, hushållsinkomst, ort och region kan vi också notera återkommande skillnader där vissa

Svenskarnas inställning (procent).

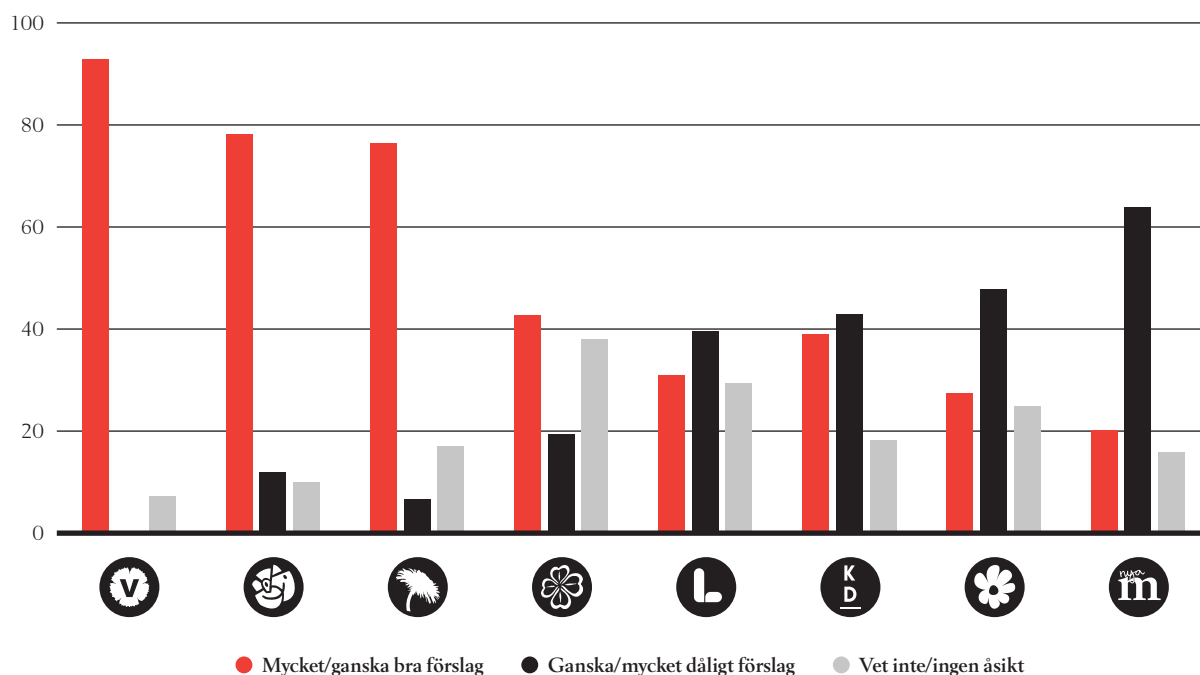

svarandegrupper är mer positiva till omfördelade skatter än andra. När det gäller denna inledande fråga om inställningen till en skattereform som minskar klyftorna är följande grupper av svarande betydligt mer positiva än genomsnittet på 73 procent: åldersgrupperna 65–79, grundskoleutbildade, hyresboende och de som har inkomster under 400 000 kronor/år. I dessa grupper anser fler än fyra av fem, 80 procent, att det är viktigt att en skattereform minskar klyftorna.

Vilka är då något mindre positiva till en sådan här skattereform? För vi får inte glömma att även i dessa grupper finns en klar majoritet som är positiva. Något mindre positiva är bland andra män, arbetare, tjänstemän, egenföretagare, ej fackligt anslutna, LO-anslutna och hushåll med årsinkomster över 600 000 kronor per år. I alla dessa grupper är dock en klar majoritet, mellan 60 och 70 procent, positiva till en reform som omfördelar. Den grupp som hamnar lägst är den med inkomster på mer än 600 000 kronor per år. Även i denna grupp är dock 59 procent positiva till en utjämnande skattereform.

Kanske lite förvånande att det bland LO-anslutna är färre (65 procent) än genomsnittet (73 procent) som tycker att en sådan här skattereform är viktig och att det är något fler bland TCO- och Saco-anslutna som är positiva till ökad utjämning. De som tycker frågan är oviktig är också fler bland de LO-anslutna. Skillnaderna är dock inte stora och ska inte överdrivas, men troligen ser vi här en effekt av den förskjutning av det politiska landskapet åt höger som pågått under flera år. De LO-anslutna arbetare som tagit steget och röstat på SD tycks samtidigt även i fördelningsfrågor inta ståndpunkter till höger på den politiska skalan. Inom LO-kollektivet finns nu antagligen en allt större skillnad mellan vänster- och högeråsikter i politiska frågor. Även inom LO-kollektivet finns dock en stor majoritet som vill ha en skattereform som minskar de ekonomiska klyftorna. Den största skillnaden på det här området finns mellan dem som är fackligt organiserade och dem som är oorganiserade. De senare är betydligt mindre entusiastiska till en omfördelade skattereform.

Svar fördelat på partisympati (procent).

Fråga 2.

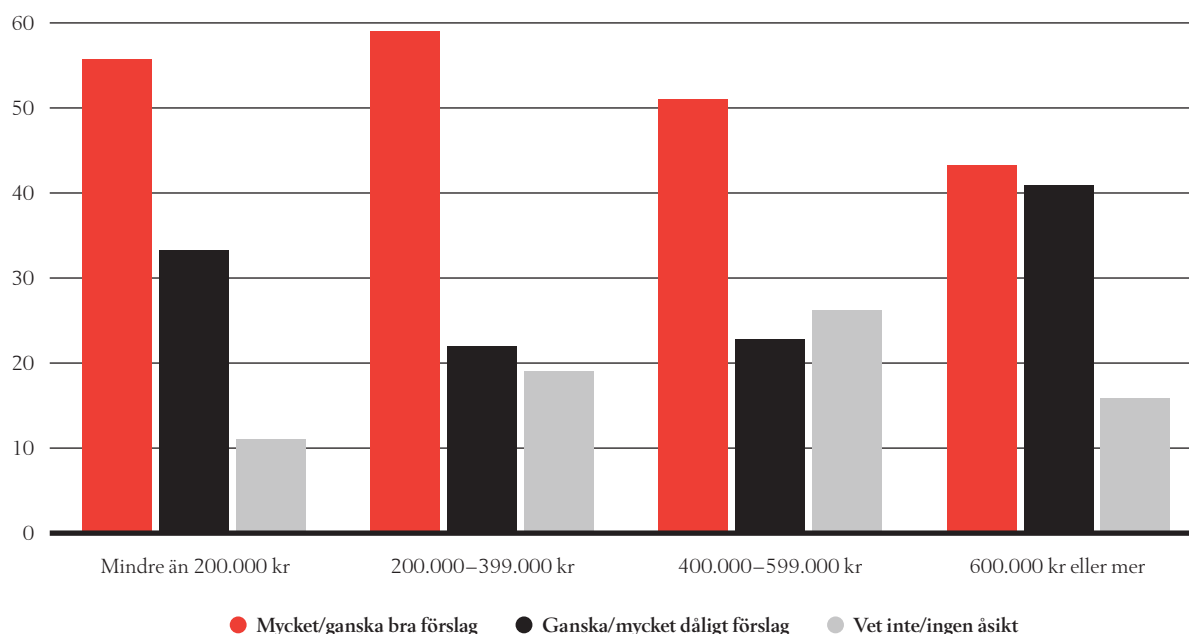
Vad tycker du om förslaget att återinföra en förmögenhetsskatt där de som har en förmögenhet på minst 10 miljoner kronor ska betala skatt på den?

Av de svarande tycker 50 procent att en skatt på förmögenheter över 10 miljoner kronor är ett bra förslag och 31 procent tycker att det är dåligt. Bland de politiska partierna finns här intressanta skillnader. Bland de rödgröna är en stor majoritet anhängare av en ny förmögenhetsskatt, men även bland Centerpartiets väljare är dubbelt så många för (43 procent) som emot (19 procent). Bland

L:s och KD:s väljare väger det mera jämnt, även om ett flertal tycker förslaget är dåligt. Återigen skiljer M:s och SD:s väljare ut sig som de som är mest emot en förmögenhetsskatt. Endast 20 procent av M:s väljare är för medan 64 procent är emot. Bland SD-väljare är 27 procent för och 48 procent emot.

En jämförelse med Novusundersökningen som gjordes 2017 visar på en skillnad som är intressant. 2017 tyckte ett flertal att en förmögenhetsskatt var ett dåligt förslag, men då var förslaget att alla med förmögenheter på minst 5 miljoner kronor skulle beskattas. När förmögenhetsgränsen i årets undersökning sätts till 10 miljoner kronor ökar uppenbarligen stödet för förslaget. Förändringen är tydlig inom alla partier, men kanske särskilt intressant när det gäller Centerpartiets väljare där ett klart flertal 2019 kan tänka sig en förmögenhetsskatt. Tydligast syns skillnaden om vi granskar dem

Svar fördelat på kategorier enligt hushållsinkomst (procent).

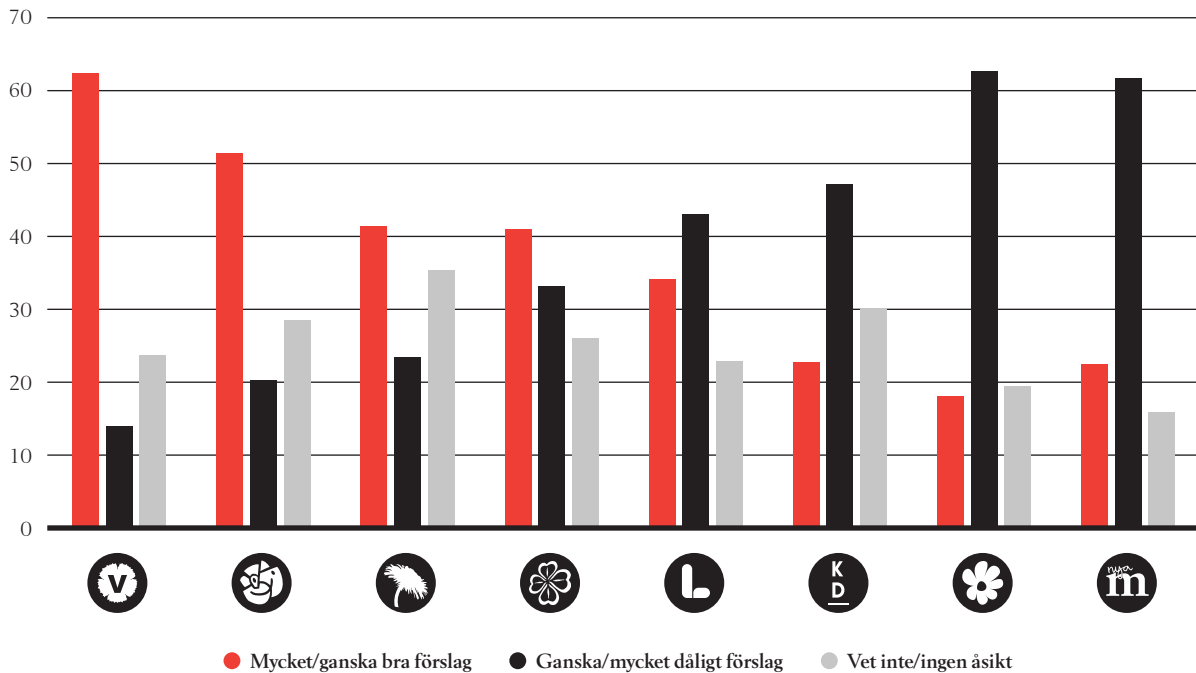
som är emot förslaget. 2017 tyckte 47 procent av C:s väljare att en skatt på förmögenheter över 5 miljoner kronor var ett dåligt förslag. 2019 är det bara 20 procent som tycker att en skatt på förmögenheter över 10 miljoner kronor är dåligt. Samtidigt kan vi se att många av C:s väljare är osäkra och svarar att de inte vet eller tycker att förslaget är varken bra eller dåligt.

I övrigt finner vi i stort sett samma mönster som på fråga 1. Något mer positiva till en förmögenhetsskatt än genomsnittet är kvinnor, äldre, grundskole- och gymnasieutbildade, hyresboende och framför allt de med hushållsinkomster under 400 000 kronor om året, men även bland dem med årliga hushållsinkomster över 600 000 kronor finns en liten övervikt för dem som tycker att förmögenhetsskatt är ett bra förslag. Vi kan nog vara säkra på att stödet för förslaget stadigt minskar i takt med ökade inkomster. De fackliga organisationernas medlemmar, LO, TCO

och Saco, ligger någon procent över genomsnittet. Mest negativa till förslaget är egenföretagare och ej fackligt anslutna, där ett stort flertal är motståndare. Även bland studerande finns en liten övervikt som tycker att förslaget är dåligt.

Av SNS Konjunkturrådsrapport 2018, där frågor ställts om inställningen till olika kapital-skatter, framgår att det finns ett relativt stort stöd för en skatt på förmögenheter. Medan 41 procent tar avstånd kan 52 procent tänka sig någon form av beskattning. När förmögenhetsskatten avskaffades gav den ett tillskott på 6 miljarder kronor till statens kassa. Skatten var då på 1,5 procent för förmögenheter över 1,5 miljoner för ensamstående och över 3 miljoner för gifta och sammanboende. Sedan dess har de samlade förmögenheterna vuxit kraftigt och även en blygsam skatt på de allra rikaste eller bara den rikaste procenten skulle ge betydande belopp som kunde användas för gemensamma ändamål.

Svar fördelat på partisympati (procent).

Fråga 3.

I dag finns en fastighetsavgift med ett tak på 7 812 kronor om året. Vad tycker du om förslaget att ta bort taket på fastighetsavgiften? Det innebär att fastighetsavgiften följer värdet på bostaden så att de med relativt dyra bostäder får betala mer än i dag.

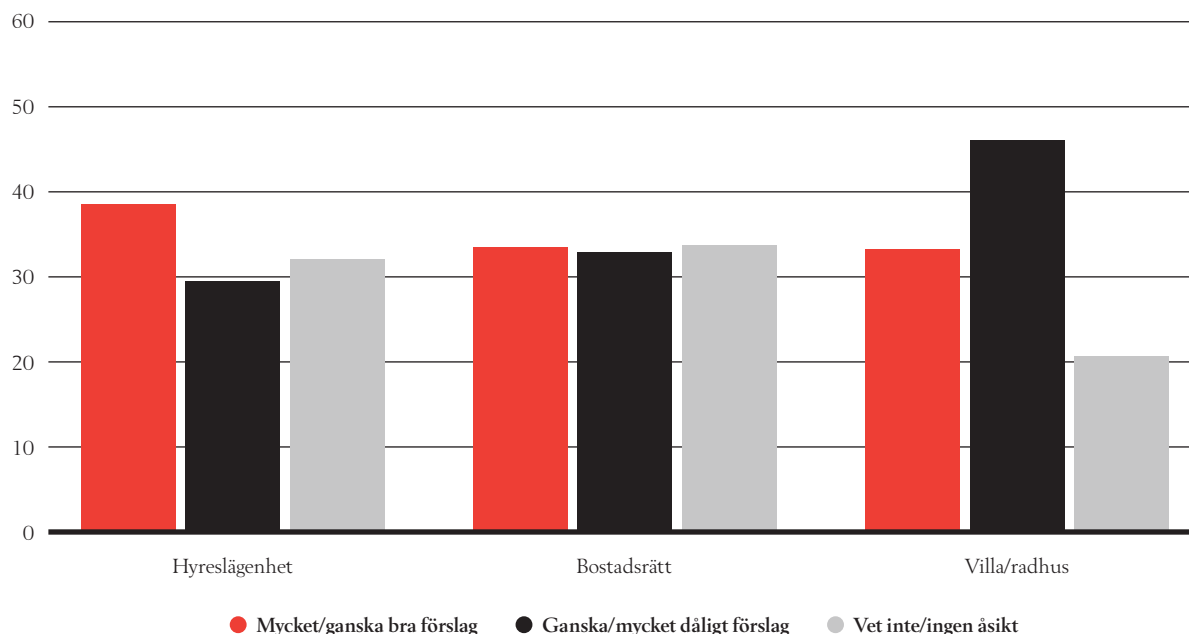
Ett flertal av de svarande, 39 procent, tycker att en progressiv fastighetsavgift är ett dåligt förslag, 34 procent tycker att förslaget är bra. Bland väljare som stöder S och V finns dock en majoritet som stöder förslaget, medan det bland väljare som stöder M och SD finns en majoritet som är mot. Även inom MP och C finns ett stort flertal som

tycker förslaget är bra, medan flertalet inom L och KD ogillar förslaget. Mönstret känns igen och intressant att notera är att Centerpartiets väljare åter är de som avviker tydligt från de båda högerpartiernas väljare inom M och SD.

Inom flera grupper finns dock ett flertal som är för en progressiv fastighetsavgift. Stödet är stort bland äldre, grundskoleutbildade, hyresboende och de med låga inkomster. Stort motstånd mot en fastighetsskatt finns i åldersgruppen 18–29, hos studerande, egenföretagare, ej fackligt anslutna och bland dem med inkomster över 600 000 per år. Ett flertal emot finns också bland LO-, TCO- och Saco-anslutna, som ligger nära genomsnittet. Möjligen kan det vara intressant att notera att motståndet ser ut att vara något mindre hos de Saco-anslutna än hos LO:s och TCO:s medlemmar.

Av särskilt intresse när det gäller inställningen till en progressiv fastighetsavgift är förstas boendet. Inte oväntat visar det sig att det bland hyresboende finns ett flertal, 39 procent, som tycker en sådan avgift är bra, medan 29 procent tycker den är dålig. Bland de villaboende är det tvärtom 46 procent som tycker förslaget är dåligt och 33 procent som tycker det är bra. Bland boende i bostadsrätt väger det jämnt. När det gäller boendet är förstas

Svar fördelat på kategorier enligt bostadsform (procent).

priserna på bostäder en viktig förklaringsfaktor, vilket blir mycket tydligt när vi jämför resultatet för olika delar av Sverige. Motståndet mot en progressiv fastighetsavgift är störst i storstäder och storstadsnära kommuner, där 46 procent tycker att förslaget är dåligt och 26 procent att det är bra, medan det i både större städer och kringliggande kommuner och i mindre städer/tätorter och på landsbygden är ett flertal som tycker att en progressiv fastighetsavgift är ett bra förslag. Uppdelat på geografiska regioner ser vi ett liknande mönster. Ett flertal som är emot en progressiv avgift finns i Stockholm, Syd- och Mellansverige, medan ett flertal i Småland, Västsverige och framför allt Norrland tycker att förslaget är bra.

Våra resultat stämmer väl överens med de resultat som redovisas i SNS Konjunkturrådsrapport 2018. När frågan ställs utan preciseringar om en skatt på bostäder är motståndet stort och stödet litet, men när frågan preciseras till att gälla en progressiv beskattning sjunker motståndet och stödet ökar. Preciseras frågan ytterligare så att en begränsningsregel som skyddar låginkomsttagare införs sjunker motståndet ytterligare och stödet ökar. Nu är de som tar avstånd och de som kan tänka sig en skatt ungefär lika stora grupper.

Förslaget att införa en progressiv fastighetsskatt får ett starkt stöd i den Konjunkturrådsrapport 2018 om kapitalbeskattningens förutsättningar som tagits fram av ekonomerna Daniel Waldenström, Spencer Bastani och Åsa Hansson. Även ekonomen Lars Calmfors ger starkt stöd till en sådan reform. Bland väljarna finns dock ett motstånd. De flesta svenskar, cirka 60 procent, bor i villor som de äger och så fort det kommer på tal att återinföra en progressiv fastighetskatt känner sig de flesta hotade. Nu finns risken, tror många, att de kommer att drivas från sina hem. Alltså säger man blankt nej till en sådan skatt. Möjligen har stödet för en progressiv skatt ökat sedan SVT:s undersökning visat att resultatet av den införda kommunala avgift, som fick ersätta fastighets-skatten, har blivit en kraftig omfördelning från landsbygd till storstad. I särklass gynnade har villaägare i kommuner som Danderyd och Lidingö blivit med skattesänkningar på upp till 70 000 kronor.

Som vi visat beror motståndet i hög grad på hur skatten utformas. Så det är en synnerligen viktig pedagogisk uppgift att utforma denna skatt så att det tydligt framgår att det är mycket begränsade grupper som kommer att få betala mer än i dag och att de flesta inte kommer att påverkas.

Slutkommentar

När vi granskar bakgrundsvariablerna avseende partisympatier, kön, ålder, utbildning, sysselsättning, facklig tillhörighet och inkomst framträder några tydliga mönster. Vi har ett partipolitiskt mönster där vi kunnat urskilja tre tydliga politiska kluster: ett rödgrönt kluster (S, V och MP), ett mittenkluster (C och L) och ett högerkluster (M och SD). KD:s väljare vacklar något mellan mittenklustret och högerklustret. Sedan har vi ett annat mycket tydligt mönster som utgår från inkomstskillnader. Det är de med låga inkomster som med mycket stor majoritet är för en inkomstutjämnande skattereform. Här finns också en klar majoritet som stöder en förmögenhetsskatt och ett flertal som vill ha en progressiv skatt på fastigheter.

I denna grupp med låga inkomster finns förlorarna på den politik som fått de ekonomiska klyftorna att växa. Här finns fattiga barnfamiljer och pensionärer. Det är också bland de äldre, åldersgruppen 65–79 som det finns en mycket stor majoritet som är för en skattereform som minskar klyftorna. I denna grupp finns majoritetsstöd också för förmögenhetsskatt och progressiv fastighetsskatt. Enligt en ny undersökning från Statistiska Centralbyrån lever så många som 44 000 barn i familjer som inte klarar av det nödvändigaste som mat, boende och kläder och enligt

Sverige ligger i botten av jämförbara länder när det gäller skatteintäkter från arv, förmögenheter och fastigheter.

en undersökning från riksrevisionen går 170 000 ålderspensionärer miste om det bostadstillägg som de har rätt till.

Den ekonomiska utveckling som lett till att Sverige under de senaste decennierna haft de snabbast växande inkomstklyftorna i västvärlden måste brytas. Sverige har enligt professor Göran Therborn skilt ut sig från resten av Europa och kommit att bli mer som USA och Sydafrika när det gäller koncentrationen av förmögenhet. Enligt SNS Konjunkturrapport 2018 ligger Sverige i botten av jämförbara länder när det gäller skatteintäkter från arv, förmögenheter och fastigheter. Sverige avviker också från övriga industrivärlden där en tydlig tendens under senare år har varit att höja skatter på kapitalinkomster, vilket redovisas av revisionsfirman Ernst & Young i rapporten *Wealth under the spotlight 2015*. Även SNS konstaterar i sin Konjunkturrapport 2018 att Sverige när det gäller skatt på fastigheter är det land som minskat uttaget mest.

Det finns en seglivad myt om att Sverige har ett starkt progressivt skattesystem. Så är det alltså inte längre. Den bristande progressiviteten i skattesystemet handlar främst om att arbetsinkomster beskattas högre än kapitalinkomster. Den som har stora kapitalinkomster kan således komma undan med en betydligt lägre procentuell skatt än de flesta vanliga löntagare. Således betalade Nordeas förre ordförande Björn Wahlroos med årliga inkomster på ett par hundra miljoner kronor endast 16 procent i skatt. Sverige har som vi kan se ett omfördelande skattesystem men det omfördelar åt fel håll, från fattiga till rika. Vår rapport visar också att stödet för en omfördelande skattereform är allra störst bland dem med låga hushållsinkomster och att motståndet ökar med ökade inkomster. Men även bland dem med hushållsinkomster över 600 000 kronor finns ett klart majoritetsstöd.

Under senare år har den ekonomiska forskningen och viktiga institutioner som OECD och

IMF i olika undersökningar kunnat visa att ekonomisk ojämlikhet snarare än att vara en stimulans för ekonomisk utveckling är ett hinder. Ojämlika samhällen tenderar att ha en långsammare och osäkrare utveckling än mer jämlika samhällen, säger IMF:s forskningschef Jonathan Ostry, intervjuad av Erik Sandberg i boken *Jakten på den försvunna skatten*.

Enligt ekonomhistorikern Thomas Piketty skulle en årlig europeisk progressiv skatt på förmögenheter över 1 miljon euro med en skattenivå på mellan 1 och 2 procent kunna inbringa motsvarande 2 procent av Europas BNP, cirka 300 miljarder euro. Enligt beräkningar som gjorts av ekonomerna Jacob Lundberg och Daniel Waldenström och som redovisas i tankesmedjan Tidens rapport *Reformer är möjliga* äger de 5 rikaste procenten svenskar en förmögenhet på 3 300 miljarder kronor och den rikaste procenten en förmögenhet på 1 300 miljarder. Utan att vi här har konstruerat eller tänker konstruera ett färdigt skatteförslag är det ändå lätt att se att en skatt på 1 eller 2 procent på dessa grupper skulle ge betydande intäkter. En rad länder som Italien, Norge, Frankrike, Grekland, Belgien, Schweiz och Spanien har förmögenhetsskatt, och de som inte har förmögenhetsskatt har ofta istället skatt på fastigheter och arv som Tyskland, Storbritannien, Japan och USA. Så visst går det att beskatta kapitalet. Det är Sverige som avviker genom att inte göra det.

Så visst går det att beskatta kapitalet. Det är Sverige som avviker genom att inte göra det.

Nu har också Landsorganisationens (LO) jämlikhetsutredning presenterat sin slutrapport, som i allt väsentligt bekräftar och instämmer i våra slutsatser att en skattereform behövs som ökar beskattningen av kapitalinkomster. Både arvs-, förmögenhets- och fastighetsskatt bör enligt LO åter bli en del av skattesystemet.

Vi befinner oss alltså i ett läge där det bland forskare och stora internationella institutioner växer fram en allt större samstämmighet om vikten av att föra en politik som minskar ekonomiska klyftor. Vi är också övertygade om att en omfördelande skattereform som ökar beskattningen av kapitalinkomster skulle öka legitimiteten i skattesystemet. Rent väljarmässigt borde det dessutom, rätt utformat, vara en vinnande fråga. ■

KATALYS PUBLIKATIONER

1. Välfärden är vinsten
2. Svar på tal om vinster i välfärden
3. Vilken arbetsmarknad ska vi ha?
4. Slaget om den likvärdiga skolan
5. Hälften kvar och hela framtiden
6. "Jag tar värktabletter men det hjälper inte"
7. Vägen till en likvärdig skola
8. Fallet järnvägen
9. Björklundeffekten
10. Åtstramningsdoktrinen
11. En röst på SD är en röst på högern
12. Mest åt de rika
13. Färre lärare ger vinsten!
14. Ordens makt i politiken
15. Handbok för en ny kulturminister
16. Städhjälp och bartender för alla?
17. Förklaringar till SD:s framgång
18. Utan segel i vänstervinden – eftervalsanalys
19. I frihandelns goda namn
20. Från massarbetslöshet till full sysselsättning
21. Vägen till en likvärdig skola
– skolpolitisk årsbok 2015
22. Jämlikhet är lösningen!
23. En för alla, alla för vem?
24. Måste vi jobba 8 timmar per dag?
25. Kapitalet i tjugoförsta århundradet
26. Piketty på tre röda
27. Porten kallas trång
28. Partierna och jämlikheten
29. Anställningsformer i Sverige
30. Med låg kvalitet som affärsidé
31. Den blåbruna röran
32. Spagat över väljarkåren
33. I skuggan av TTIP: Ceta
34. Postkapitalism: Vår gemensamma framtid
35. Massivt stöd för jämlikhetspolitik
36. Pensionssveket
37. Med integrationen som murbräcka
38. Finansialiseringen av Sverige: På väg mot nästa kris?
39. Fattigdom gör inte människor friskare
40. Klass, identitet och politisk mobilisering
41. Arbetarlitteraturen och klassamhället
42. Arbetarklassens symboliska
utplåning i medelklassens medier
43. Mediekapitalet
44. Nomaderna på den svenska arbetsmarknaden
45. Det nya arbetslivet: Management-by-stress
46. Svängdörrarnas förlovade land
47. Vilka är "vi" i jämställdhetspolitiken?
48. Klassamhällets tystade röster och perifera platser
49. En fråga om klass i framtidsstaden Malmö
50. I väntan på klasspolitik
51. Medelklassens förändrade maktposition
52. Professionerna, mellanskikten och klassanalysen
53. Klassamhällets rasifiering i arbetslivet
54. Arbetarrörelsens blinda fläck
55. Ägande- och förmögenhetsstrukturen
och dess förändring sedan 1980
56. Välfärdsmodellens omvandling
57. Klass och hälsa
58. Klassamhället och döden
59. Klasstrukturen i Sverige
60. Lågt lönenärke gynnar högavlönade
61. Vårdstölden: Hur den privata
välfärden tar från det gemensamma
62. Kapitalet, överheten och alla vi andra
63. Låga löner funkar inte
64. Lönebildningen i de skandinaviska länderna
65. Industrins lönenormering kan och bör reformeras
66. När kapitalet vann valet – eftervalsanalys
67. Till vänsterpopulismens försvar
68. Förstatliga pengarna
69. Vägen till jämställda löner inom arbetarklassen
70. Produktionen av pengar
71. Olika risker med en långsiktigt
minskning av löneandelen
72. Europeanormen saknar relevans
73. Socialistiska manifestet
74. Lönebildning för en ny tid